

Visie op een beeld voor Trijn Rembrands

Aanleiding

Tijdens de '8 October Lezing' van Simone van der Vlugt (d.d. 7 oktober 2023, Grote Kerk Alkmaar, zie bijlage 1) opperde zij het idee om voor Trijn Rembrands een beeld te plaatsen in de openbare ruimte. Daartoe zocht Leen Spaans, voorzitter Stichting Truus Wijsmuller-Meijer, contact met Simone, later ook met Harry de Bles en Ria de Heus. Samen zijn zij de initiatiefnemers, cq. het bestuur in oprichting van 'Beeld voor Trijn'. Een maand later, op 6 november (in de verlengde vergadering van 2 november) werd namens vijf politieke partijen in de gemeenteraad een motie aangenomen met gelijke strekking en met steun voor ons initiatief ("Input vanuit de samenleving kan uiteraard ook meegenomen worden." Zie bijlage 2).

Er is dus sprake van een wens om te komen tot een beeld van Trijn Rembrands, zowel vanwege een initiatief uit de samenleving als op grond van een aangenomen motie van de gemeenteraad.

Achtergrond

Trijn Rembrands komt voor in de verhalen over het Beleg van Alkmaar uit 1573. In de ooggetuigenverslagen van de dagen rond 8 oktober van dat jaar wordt zij niet met name genoemd. Nanning van Foreest noemt de vrouwen en meisjes vanwege hun dappere rol in het heetst van de strijd: "onversaegde vrouwspersonen, die door hare tegenwoordigheid en hulp de mannen moedigden en ondersteunden".

Vanaf 1661 komt dan de naam van Trijn Rembrands in de Beleg-verhalen naar voren in de geschiedenisboeken, een dapper meisje van 16 jaar, voor niemand bang. Die naam zou kunnen verwijzen naar Trijn Remmen, die begraven werd in de Grote Kerk waar haar grafzerk zich nog bevindt voor de preekstoel. Rob Baert, die genealogisch onderzoek deed naar zijn familie, maakt aannemelijk, dat Trijn Rembrands dezelfde is als Trijn Remmen, wier oudste dochter trouwde met een lid van de familie Baert: "Catharina (Trijntje) Rembrands (Remmen) is geboren omstreeks 1557 in Alkmaar, De Zeventien Provinciën. Trijntje is overleden op 10-06-1638 in Alkmaar, Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, ongeveer 81 jaar oud. Zij is begraven op 14-06-1638 in Alkmaar, Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden." (Zie bijlage 3.) Ook haar oudste dochter Guurtje ligt met haar man en zoon begraven in de Grote Kerk, onder het orgel.

Hoe dan ook, er is te weinig houvast in de bronnen om onomstotelijk te kunnen vaststellen wie Trijn Rembrands was en wat haar rol was tijdens het beleg. We moeten het doen met de waarneming van Nanning van Foreest, dat er "onversaegde vrouwspersonen" hebben meegevochten.

Dat lijkt bijzonder. Was het krijgsbedrijf geen mannenzaak dan? Harry de Raad vertelt in zijn recente studie "Het Beleg van Alkmaar", dat een aanzienlijk deel van de stadsbewoners, met name het meest welgestelde deel, de stad had verlaten vóór het beleg door de Spanjaarden begon. Voor het deel dat achterbleef was het erop of eronder tegenover het grote leger van de Spanjaarden. Dat de vrouwen en oudere kinderen meevochten of de zware strijd op enigerlei wijze daadwerkelijk ondersteunden ligt voor de hand.

Waar het om gaat is dat wij met een ‘beeld voor Trijn’ aandacht vragen voor de rol die vrouwen en meisjes hebben gespeeld in de strijd om de vrijheid, toen en ook later bij andere historische conflicten. Zoals het beeld van Truus Wijsmuller ons herinnert aan de betekenis van menslievenheid en compassie voor kinderen in tijden van nood, belichaamd door wie dan ook, zo kan het beeld van Trijn symbool zijn van vrouwelijke moed en standvastigheid als het gaat om de hoogste waarden van vrijheid en veiligheid.

Uitstraling en plek

“Een symbool en een voorbeeld voor Alkmaar en de jeugd”, stelt de motie van de gemeenteraad terecht. In de media hadden wij als initiatiefnemers al laten optekenen: “Een stoere, zelfbewuste jongedame. Jongeren moeten zich er ook in kunnen herkennen.”

De eigenschappen van het beeld, zoals het ons voor ogen staat, zijn:

- Een stoere, zelfbewuste blik
- Een jonge en blije uitstraling, er is blijdschap over het vertrek van de vijand
- Historisch te plaatsen bij het Belegverhaal door een attribuut of een kleding-kenmerk
- Maar tegelijkertijd toch ook tijdloos, zodat de jeugd het kan herkennen als een rolmodel.
- Een concreet, gedetailleerd beeld van een jonge vrouw, wapperende haren, kort na de strijd, ten voeten uit.
- Een duidelijke leesbare naam op de sokkel en een verklarende tekst, die de symboolwaarde benadrukt.
- Op een open plek, waar rondom het beeld gelopen kan worden, en waar het de plek meerwaarde zal geven
- Kijkend naar de plek van de Rode Toren, staand op het grasveld in de bocht van de Bierkade / Wagenweg. Op die plek is het hardst gevochten. In het verhaal was Trijn daar aanwezig.

Kunstenaars

De initiatiefnemers hebben contact gezocht met kunstenaars, wier werk aanpreekt en die bewezen hebben aansprekende publieksbeelden te leveren in een historische context. Hun is gevraagd met een ontwerpplan en een kostenindicatie van beeldhouwer en bronsgieter te komen. Dit ook vanuit het besef dat vrouwen te weinig worden vertegenwoordigd op de sokkels in de publieke ruimte (zie de bijlagen 4 en 5).

De creativiteit van de kunstenaar mag met de bovenstaande uitgangspunten (“eigenschappen”) de ruimte krijgen, die nodig is voor een eigen, enthousiasmerend ontwerp.

Taakopvatting

De initiatiefnemers zijn pro deo bereid

- een selectie te maken van ontwerpen, op grond waarvan een contract kan worden gesloten met een kunstenaar;
- publiciteit rond het ontwikkelproces te verzorgen;
- een deel van de benodigde kosten te werven met een publieksactie en met fondswerving;
- daartoe een stichting op te richten (als culturele anbi) en een bankrekening te openen;

- onderwijsmaterialen te ontwikkelen, opdat de scholen betrokken kunnen worden bij het verhaal van het beeld;
- een programma voor de onthulling te presenteren in samenwerking met de 8 October Vereeniging, Historische Vereniging Alkmaar, Gilde, VVV, gemeenteraad en college en mogelijke andere partners.
- en al het andere, dat kan bijdragen aan een goed verlopend proces van realisatie.

Van de gemeente verwachten wij:

- een adequate ambtelijke begeleiding, met name ten aanzien van de vergunningsaanvraag voor de sokkel, plaatsing en aanlichting, de interne gemeentelijke communicatie;
- een substantiële bijdrage in de kosten van beeldhouwer en bronsgieter, sokkel, plaatsing en aanlichting;
- en al het andere, wat ambtelijk en politiek kan bijdragen aan een goed verlopend proces van realisatie.
- een redelijke onkostenvergoeding in de vorm van een werkkapitaal voor de initiatiefnemers ten behoeve van stichtingskosten, reiskosten, drukwerk, vergaderkosten, communicatie e.d.